

GABAUS VAIKO DRAAMA

IR TIKROSIOS
SAVASTIES
PRIEŠKOS

ALICE
MILLER

ALICE MILLER

GABAUS VAIKO DRAMA

IR TIKROSIOS SAVASTIES PRIEŠKA

Iš vokiečių k. vertė Austėja Merkevičiūtė

VILNIUS 2021

Versta iš
Alice Miller
Das Drama des Begabten Kindes
Published by arrangement with
Suhrkamp Verlag Frankfurt am Main.

© Suhrkamp Verlag Frankfurt am Main 1995, 1996.

All rights reserved by and controlled through Suhrkamp Verlag Berlin.

© Vertimas į lietuvių kalbą, Austėja Merkevičiūtė, 2011

© Viršelio dailininkė, Algimanta Sirvydaitė, 2021

© Leidykla VAGA, 2011, 2021

ISBN 978-5-415-02630-2

TURINYS

I. GABAUS VAIKO DRAMA IR KAIP MES TAPOME PSICHOTERAPEUTAIS

- Geriau bet kas, tik ne tiesa / 9
- Vargšas turtingas vaikas / 13
- Prarastas jausmų pasaulis / 18
- Tikrosios savasties beiėškant / 24
- Psichoterapeuto padėtis / 32
- Aukso smegenys / 39

II. DEPRESIJA IR DIDYBĖ — DVI NEIGIMO FORMOS

- Vaiko poreikių lemtis / 43
 - Sveika raida / 43
 - Sutrikimas / 46
- Meilės iliuzija / 50
 - Didybė kaip saviapgaulė / 51
 - Depresija kaip išvirkštinė didybės pusė / 53
 - Depresija kaip savasties neigimas / 57

Depresinė psichoterapijos proceso fazė / 70

Signalinė funkcija / 70

„Sugriauti save“ / 71

Puoselėti stiprias emocijas / 72

Polemika su tėvais / 73

Vidinis kalėjimas / 75

Socialinis depresijos aspektas / 82

Sakmė apie narcizą / 87

III. UŽBURTAS PANIEKOS RATAS

Vaiko žeminimas, panieka silpnybei — kas toliau? Kasdieniai pavyzdžiai / 91

Panieka psichoterapijos veidrodyje / 104

Pažeista savasties raiška įkyraus kartojimo atvejais / 105

Panieka, pasireiškianti perversija ir įkyriųjų būsenų neuroze / 108

„Pagedimas“ Hermanno Hesse's vaikystės pasaulyje kaip konkretaus
„blogio“ pavyzdys / 117

Motina kaip visuomenės mediumas pirmaisiais gyvenimo metais / 126

Niekinančiojo vienatvė / 129

Išsivadavimas iš paniekos / 133

Epilogas 2008 m. / 140

I.

**GABAUS VAIKO DRAMA
IR KAIP MES TAPOME
PSICHOTERAPEUTAIS**

Geriau bet kas, tik ne tiesa

Patirtis liudija, kad turime labai svarbią priemonę kovai su psichiniais susirgimais, būtent galime atrasti vienkartinę, nepakartojamą mūsų vaikystės istoriją, tiksliau, emocinę šios istorijos tiesą. Ar apskritai įmanoma išsivaduoti iš iliuzijų? Kiekvienas gyvenimas kupinas iliuzijų, – galbūt todėl, kad tiesa mums atrodo nepakenčiama. Vis dėlto ji tokia būtina, kad tiesos netektį tenka apmokėti sunkiais susirgimais. Todėl ir leidžiamės į šį ilgą kelią, mėgindami atrasti mūsų asmeninę tiesą, galiausiai atversiančią mums naują laisvės sritį, bet iš pradžių visada skaudinsiančią, – nebent pasitenkintume intelektiniu pažinimu. Tačiau tokiu atveju neištrūksime iš iliuzijų.

Neįmanoma pakeisti praeities, neįmanoma panaikinti vaikystėje patirtų traumų. Tačiau galime keistis *patys*, galime „sutaisyti“ save, atgauti prarastą vienovę. Tam reikia ryžtis atidžiau pažvelgti į mūsų kūno sukauptas žinias apie praeities įvykius ir jas įsisąmoninti. Žinoma, šis kelias nėra

patogus, vis dėlto jis dažniausiai suteikia galimybę pagaliau ištrūkti iš neregimo, tačiau labai žiaurus vaikystės kalėjimo, nesąmoningą praeities auką paverčia atsakingu žmogumi, žinančiu savo istoriją ir gyvenančiu *su* ja.

Dauguma žmonių elgiasi kaip tik priešingai. Visiškai nenori žinoti savo istorijos, todėl taip pat nežino, kad ši istorija iš tikrųjų nuolat lemia jų, tebegyvenančių neišspręstomis, išstumtomis vaikystės aplinkybėmis, gyvenimą. Nežino, kad baiminasi ir vengia pavojų, kurie kadaise buvo realūs, tačiau dabar jau nėra tokie. Gyvena valdomi nesąmoningų prisiminimų, išstumtų jausmų ir poreikių, – šie neįsisąmoninti ir neaiškūs veiksniai lemtingai iškraipo viską, kad ir ką tokie žmonės darytų ar nedarytų.

Kadaise patirto žiaurus smurto išstūmimas daugybę žmonių verčia griauti kitų ir savo gyvenimą, padeginėti užsieniečių namus, kerštauti ir net vadinti tokius veiksmus „patriotizmu“, nes reikia nuslėpti nuo savęs tiesą ir nepatirti kankinamo vaiko nevilties. Kiti aktyviai tęsia kadaise patirtas kančias, pvz., įsitraukia į flagelantų klubus, įvairiausių kančios kultus, sadomazochistines grupes ir vadina tai išlaisvėjimu. Moterys leidžia pradurti krūtų spenelius, įverti žiedus, paskui fotografuojasi laikraščiams, išdidžiai tvirtindamos neįjautusios skausmo ir net patyrusios malonumą. Neabejotina, kad tokie pasisakymai sąžiningi, šios moterys

labai anksti buvo priverstos išmokti nejausti skausmo. Ko jos nepadarytų šiandien, kad tik nejaustų to skausmo, kurį patyrė tėvo seksualiai išnaudojama maža mergaitė, turėjusi įsivaizduoti suteikianti jam malonumo? Moteris, vaikystėje patyrusi seksualinį išnaudojimą, išmokusi nejausti skausmo ir dabar neigianti anuometinę tikrovę, nuolat bėga nuo to, kas jau įvyko, – pasitelkdama virus, alkoholį, narkotikus ar savo laimėjimus. Jai reikia nuolatinio dirgiklio, kad tik neapimtų „nuobodulys“, kad tik nestotų ramybės akimirka, antraip užplūs kankinama vaikiškos tikrovės vienatvė, kurios ji bijo labiau nei mirties, – nebent jau būtų patyrusi, kad atgaivinti ir įsisąmoninti vaikiški jausmai neužmuša, kad jie išlaisvina. Neretai pražūtinga kaip tik gynyba nuo jausmų, kurių sąmoningas išgyvenimas galėtų atskleisti mums tiesą.

Vaikystės kančių išstūmimas nulemia ne tik individo gyvenimą, bet ir visuomenės tabu. Tai labai aiškiai iliustruoja gerai žinomos biografijos. Antai iš įžymių menininkų biografijų aiškėja, kad jų gyvenimas prasideda daugmaž paauglystės metais. Anksčiau buvo „laiminga“, „smagi“, „nerūpestinga“ arba „nepriteklių“ ir „paskatų“ kupina vaikystė, tačiau, regis, visiškai neįdomu detaliau pažvelgti, *kokia* toji vaikystė. Tarsi viso gyvenimo ištakos neslypėtų vaikystėje.

Norėčiau pateikti vieną pavyzdį. Henry's Moore'as prisiminimuose rašo, kad motina vaikystėje leisdavo jam masa-

žuoti nugarą aliejumi nuo reumato. Perskaičiusi šį prisiminimą, staiga visiškai naujai, labai asmeniškai, pažvelgiau į Moore'o skulptūras. Guli didžiulės moterys mažomis galvomis, – pamačiau, kaip mažas vaikas mato motiną: dėl perspektyvos jos galva sumažėjusi, o nugarą iš arti atrodo milžiniška. Tikriausiai daugumai meno kritikų ši aplinkybė visiškai nesvarbi. Tačiau man ji liudija, kokie stiprūs nesąmoningi vaiko išgyvenimai, kaip ilgai jie išlieka ir kokios raiškos galimybės jiems atsiveria, jei suaugęs žmogus laisvas juos priimti.

Moore'o prisiminimas nepavojingas, todėl galėjo išlikti. Bet kurios vaikystės trauminiai išgyvenimai, priešingai, lieka tamsoje. Kartu į šią tamsą nunyra ir raktai nuo viso tolesnio gyvenimo.

Vargšas turtingas vaikas

Anksčiau dažnai svarstydavau, ar kada nors apskritai įstengsime suvokti, kokią vienatvę ir izoliaciją buvome priversti patirti vaikystėje. Dabar jau žinau, kad tai įmanoma. Kalbu ne apie žmones, akivaizdžiai apleistus vaikystėje ir užaugusius su šia tiesa. Lieka daugybė kitų, užaugusių su laimingos, saugios vaikystės paveikslu, ir su juo ateinančių pas psichoterapeutą. Kalbu apie pacientus, kurie vaikystėje patys turėjo daugybę galimybių ar net ilgainiui subrandintų talentų ir kurie kartais būdavo giriami už sugebėjimus ir laimėjimus. Bemaž visi šie vaikai jau pirmaisiais gyvenimo metais keldavosi sausi, daugelis, patys tebūdami pusantrų–penkerių metų amžiaus, labai mitriai prižiūrėdavo jaunesnius brolius ir seseris.

Vyrauja nuomonė, kad tokie žmonės – tėvų pasididžiavimas – turėtų pasižymėti stipria ir stabilia savikliova. Tačiau yra kaip tik priešingai. Kad ir ko šie žmonės imtųsi, viską padaro gerai ar net puikiai, sukeldami kitų susiža-

vėjimą ar pavydą, juos lydi sėkmė bet kurioje jiems svarbioje srityje, tačiau visa tai negelbsti. Anapus sėkmės tyko depresija, tuštumos jausmas, svetimybė sau pačiam, būties beprasmybė, – visa tai užklumpa kaskart, kai nustoja veikti didybės narkotikas, kai jie pasijunta ne „viršuje“, suabejoja esą superžvaigždės arba staiga suvokia nerealizavę idealaus savo pačių paveikslo. Tada juos apninka baimė arba stiprus kaltės ir gėdos jausmas. Kas lemia toki gilių šių gabių žmonių sutrikimą?

Jau per pirmą pokalbį su tokiu pacientu psichoterapeutas bemat išgirsta, kad jo tėvai ar bent vienas iš tėvų buvo supratingi, kad jei jam ir pristigdavo aplinkinių supratimo, tai tik todėl, kad pats nesugebėdavo suprantamai pasakyti. Savo pirmuosius prisiminimus tokie pacientai pateikia visiškai neužjausdami to vaiko, kuriuo kadaise buvo; tai juolab keista, nes jie pasižymi ne tik ypatinga introspekcijos geba, bet ir palyginti lengvai įsijaučia į kitą žmogų. Tačiau jų santykį su vaikystės jausmų pasauliu galima nusakyti žodžiais „pagarbos stygius“, „įkyrus kontrolės poreikis“, „manipuliacija“ ir „spaudimas siekti laimėjimų“. Neretai jiems būdinga panieka ir ironija, kartais net pašaipą ir cinizmas. Be to, šie žmonės dažniausiai neįstengia iš tikrųjų, būtent jausmais, suvokti ir pripažinti savo pačių likimo vaikystėje, visiškai nenutuokia apie tikruosius, anapus įkyraus laimėjimų siekio

slypinčius, poreikius. Pradinę dramą pavyko taip puikiai apdoroti, kad galima išgelbėti geros vaikystės iliuziją.

Prieš vaizduodama emocinę tokios vaikystės atmosferą, norėčiau suformuluoti keletą pagrindinių prielaidų:

1. Nuo pat pradžių esminis vaiko poreikis – aplinkinių pripažinimas ir pagarba tam, kas jis yra.
2. „Tas, kas jis yra“ reiškia – taip pat ir kūdikiui – *jausmus, pojūčius ir jų raišką*.
3. *Pagarbos ir tolerancijos vaiko jausmams* atmosfera leidžia vaikui, pasiekusiam atsiskyrimo nuo motinos fazę, atsisakyti simbiozės su ja ir žengti autonomijos link.
4. Tokia sveika vaiko raida galima, jei tėvai irgi užaugo panašiomis aplinkybėmis. Jie suteikia vaiko pasitikėjimą skatinantį saugumo ir prieglobsčio jausmą.
5. Tėvai, vaikystėje nepatyrę tokios atmosferos, yra *stokojantieji*, t. y. visą gyvenimą ieško to, ko jiems *laiku* negalėjo suteikti jų tėvai, – ieško būtybės, kuri visiškai jiems pritartų, visiškai juos suprastų ir pripažintų.
6. Akivaizdu, kad tokia paieška negali visiškai pavykti, nes susijusi su *negrižtamai praėjusiomis aplinkybėmis*, būtent pradiniu laikotarpiu po gimimo.
7. Žmogus, jaučiantis tokį nepasotintą ir *nesąmoningą* – nes pripažįstamą – *poreikį*, paklūsta įkyriam norui

tenkinti šį poreikį pakaitiniais būdais tol, kol nežino išstumtos savo gyvenimo istorijos.

8. Šį poreikį geriausiai tenkina *savi vaikai*. Naujagimiai priklauso nuo tėvų laimėje ir nelaimėje. Jo egzistencijai būtinas jų dėmesys, todėl jis iš visų jėgų stengiasi šio dėmesio neprarasti. Nuo pirmos dienos tarsi mažas augalas, nuolat kryptantis į saulę, jis pasitelkia visas galimybes tam, kad išgyventų.

Per dvidešimt psichoterapinio darbo metų nuolat susidurdavau su vaiko likimu, man regis, būdingu žmonėms, pasirinkusiems pagalbą teikiančias profesijas.

1. *Labai nestabilių jausmų motina*, kurios emocinė pusiausvyra priklauso nuo vaiko elgesio ar jo būklės. Šį nestabilumą nuo vaiko ir kitų aplinkinių gali slėpti tvirtas, autoritariškas, net totalitarinis fasadas.
2. Stulbinama *vaiko geba* intuityviai, taigi ir nesąmoningai, pajusti šį motinos arba abiejų tėvų poreikį ir atliepti jam, t. y. priimti nesąmoningai primetamą funkciją.
3. Šitaip vaikas užsitikrina tėvų „meilę“. Jis jaučiasi esąs reikalingas, taip pateisinama jo egzistencija. Prisitaikymo geba toliau ugdoma ir tobulinama, vaikas tampa ne tik motina (patikėtiniu, guodėju, patarėju, atra-

Gabaus vaiko drama

ma) savo motinai, bet ir perima atsakomybę už brolius ir seseris, galiausiai išsiugdo *ypatingą jautrumą nesąmoningiems kitų žmonių signalams*. Nenuostabu, kad paskui toks vaikas neretai pasirenka psichoterapeuto profesiją. Argi kitam, nepatyrusiam tokios priešistorės, kultų noras visą dieną plūktis besiaiškinant, kas dedasi svetimo žmogaus pasąmonėje? Vis dėlto formuojant ir tobulinant šį diferencijuotą jautrumą, padedantį vaikui išgyventi ir ilgainiui priversiantį jį pasirinkti pagalbą teikiančią profesiją, kartu purenama dirva *sutrikimui*. Pagalbininkas nuolat stumiamas tenkinti vaikystėje nerealizuotus poreikius su pakaitiniais asmenimis.

Prarastas jausmų pasaulis

Dėl kūdikio ankstyvo prisitaikymo vaiko poreikiai patirti meilę, dėmesį, atsaką, supratimą, užuojautą, atspindį išstumiami. Toks pat likimas ištinka ir emocines reakcijas į reikšmingus atsižadėjimus, todėl vaikystėje, paskui ir suaugus nevalia išgyventi tam tikrų jausmų (kaip antai pavydo, pavyduliavimo, pykčio, vienatvės, bejėgiškumo, baimės). Ši aplinkybė juolab tragiška, nes kalbame apie žmones, tikrai pajėgius diferencijuotiems jausmams. Tai išryškėja jiems pasakojant apie vaikystės išgyvenimus, nesusijusius su baime ir skausmu. Tokie dažniausiai būna gamtos išgyvenimai. Šie potyriai kadaise buvo leistini, nes nežeidė tėvų, nežadino jų nesaugumo jausmo, nemenkino jų galios, nekėlė grėsmės jų pusiausvyrai. Tačiau negali nepastebėti, kad tokie itin dėmesingi ir jautrūs vaikai, tiksliai prisimenantys, pvz., kaip ketverių metų aptiko saulės šviesą spindinčioje žolėje, apskritai „nieko nepastebėjo“ ir visiškai nesmalsavo aštuonerių metų, matydami nėščią motiną, kad gimus broliui ar

seseriai jie „visiškai“ nepavyduliavo; kad neverkė, buvo ramūs ir „labai šaunūs“, kai okupacijos dienomis dvejų metų palikti visai vieni patyrė kareivių įsiveržimą ir kelias kratas namuose. Sukuriamas ištisas menas, padedantis apsisaugoti nuo jausmų, kuriuos vaikas gali išgyventi tik tuo atveju, kai greta yra asmuo, pripažįstantis, suprantantis ir lydintis jį, patiriantį šiuos jausmus. Kai to nėra, kai vaikas rizikuoja prarasti motinos ar pakaitinio asmens meilę, jis negali „pats sau“, slapta, išgyventi natūraliausių jausmų ir priverstas juos išstumti. Tačiau informacija apie juos lieka sukauptą jo kūne.

Visą likusį gyvenimą šie jausmai gali atgyti, primindami praeitį, tačiau pradinis sąryšis lieka nesuprantamas. Iššifruoti jų prasmę įmanoma tik tuo atveju, jei dabar išgyvenamus stiprius jausmus pavyksta susieti su pirminėmis aplinkybėmis. Nauji atskleidžiančiosios psichoterapijos metodai remiasi šiuo dėsningumu ir leidžia juo pasinaudoti.

Pvz., imkime vienišumo jausmą. Ne suaugusio žmogaus, kuris jaučiasi vienišas, todėl ryja tabletes, vartoja narkotikus, eina į kiną, susiranda pažįstamų, be reikalo skambinėja, kad kaip nors užkištų „spragą“. Ne, kalbu apie pirminį mažo vaiko jausmą, vaiko, kuris neturi galimybės šitaip pramogauti ir kurio pranešimai, verbaliniai ar neverbaliniai, nepasiekia tėvų. Ne todėl, kad tėvai ypač blogi,

o todėl, kad jie patys jautė *stoką*, priklausė nuo tam tikro jiems būtino vaiko atsako, patys iš tikrųjų buvo vaikai, ieškantys žmogaus, kuriuo galėtų disponuoti. Kad ir kaip paradoksalu – *vaiku galima disponuoti*. Vaikas negali pabėgti kaip kadaise tikra motina. Vaiką gali *išauklėti, kad jis taptų toks, kokio norisi*. Gali išsikrovoti vaiko pagarbą, pareikalauti iš jo savo paties jausmų, gali tapti jo meilės ir susižavėjimo atspindžiu, greta jo pasijusti stiprus, nusibodus gali perleisti jį svetimam žmogui, galiausiai pasijusti dėmesio centre, nes vaiko akys seka kiekvieną motinos žingsnį. Kad ir kokia išsilavinusi būtų moteris, kadaise pas motiną turėjusi slopinti ir išstumti visus šiuos savo poreikius, jie nubunda pašamones gelmėse greta jos pačios vaiko ir reikalauja, kad juos patenkintų. Vaikas aiškiai tai jaučia ir labai anksti atsižada išreikšti savo paties bėdas.

Kai vėliau suaugusiojo psichoterapijos procese išnyra anuometiniai vienišumo jausmai, juos lydi toks stiprus skausmas ir tokia neviltis, kad pasidaro visiškai aišku: tokio skausmo žmogus anuomet būtų neišgyvenęs. Jam trūko tokiais atvejais būtinų įsijaučiančių, palaikančių aplinkinių. Todėl reikėjo gintis. Tačiau sakyti, kad to nebuvo, reikštų neigti empirinę psichoterapijos proceso patirtį.

Ginymbai nuo, tarkime, ankstyvoje vaikystėje patirto vienvakcinių jausmo, pasitelkiami įvairūs mechanizmai. Greta

įprasto neigimo dažniausiai pasitaiko nuolatinė sekinanti kova, pastangos tenkinti išstumtus ir ilgainiui iškrypusius poreikius pasitelkiant simbolius (narkotikus, grupes, įvairiausias kultus, iškrypimus). Dažnai susiduriame su racionalizacija, teikiančia labai patikimą apsaugą, tačiau galinčia turėti fatališkų padarinių, jei viską į savo rankas perima kūnas, – taip nutinka sunkių susirgimų atvejais (plg. mano samprotavimus apie Nietzsche's ligą knygoje *Gemiedener Schlüssel*, 1988, ir *Abbruch der Schweigemauer*, 1990).

Visus šiuos gynybos mechanizmus lydi pirminių aplinkybių ir atitinkamų jausmų išstūmimas.

Prisitaikymas prie tėvų poreikių dažnai (bet ne visada) skatina „tarsi asmenybės“ arba vadinamosios *tariamosios savasties* raidą. Vaikas išsiugdo elgseną, kuria parodo tik tai, ko iš jo norima, ir visiškai susitapatina su tuo, ką rodo. Tikroji savastis negali vystytis ir skleistis, nes vaikas negali jos išgyventi. Suprantama, kad tokie pacientai skundžiasi patiriantys tuštumos, beprasmybės jausmus, jaučiasi neturį tėvynės, nes ši tuštuma reali. Iš tikrųjų galimybės sunyko, nuskurdo arba buvo iš dalies sunaikintos. Vaiko integralumas pažeidžiamas nukertant tai, kas gyva ir spontaniška.

Tokie žmonės vaikystėje kartais sapnuoja esantys iš dalies negyvi. Norėčiau pateikti du tokių sapnų pavyzdžius.

Mažieji broliai ir seserys stovi ant tilto ir meta į upę dėžę. Žinau, kad guliu joje negyva, tačiau girdžiu plakančią savo širdį ir kaskart tą akimirką nubundu.

Šis pasikartojantis sapnas sutirština nesąmoningą agresiją (pavydą ir pavyduliavimą) mažiesiems broliams ir seserims; Liza jiems visada buvo rūpestinga „mama“ ir „žudė“ savo jausmus, norus ir pretenzijas, pasitelkdama reakcinius darinius. Kurtas, 27 metų, sapnuoja:

Matau žalią pievą, joje baltas karstas. Būgštauju, kad karste guli mama, pakeliu dangtį, laimė, ten ne mama, o aš.

Jei Kurtas vaikystėje būtų galėjęs išreikšti nusivylimą motina, t. y. išgyventi ir pykčio, įniršio jausmus, jis nebūtų atsidūręs karste. Tačiau toks elgesys reikštų motinos meilės netektį, o vaikui tokia netektis tolygi mirčiai. Kad išsaugotų motinos meilę, Kurtas „nužudo“ pyktį ir kartu dalį savo sielos.

Kai vaikas negali išgyventi ir ugdyti tikrųjų jausmų, susidaro *nuolatini*s ryšys, visiškai neleidžiantis jam atsiriboti nuo tėvų. Tariamoji vaiko savastis tapo tėvams pageidaujamu patvirtinimu, jiems patiems stingančio pasitikėjimo pakaitalu, o vaikas, netekęs galimybės išsiugdyti pasitikėjimą savimi, iš pradžių sąmoningai, paskui nesąmoningai priklauso nuo tėvų. Jis negali kliautis savo jausmais, nes neturi jų patirties,

Gabaus vaiko drama

nežino savo tikrųjų poreikių, yra be galo *svetimas* sau. Tokiomis aplinkybėmis negali atsiskirti nuo tėvų, net ir suaugęs ilgai priklauso nuo tėvus pakeičiančių asmenų – partnerių, grupių ir pirmiausia vaikų. Tėvų palikimas – nesąmoningi, išstumti prisiminimai, verčiantys mus slėpti nuo savęs tikrąją mūsų savastį. Taip iš vienatvės tėvų namuose atsiranda paskesnis mūsų *izoliavimasis*.

„Kiekvienas gyvenimas kupinas iliuzijų, – galbūt todėl, kad tiesa mums atrodo nepakenčiama. Vis dėlto ji – tokia būtina. [...] Neįmanoma pakeisti praeities, neįmanoma panaikinti vaikystėje patirtų traumų. Tačiau galime keistis patys, galime „sutaisyti“ save, atgauti prarastą vienovę.“

Alice Miller

Alice Miller (1923–2010) – šveicarų psichoterapeutė, žymi vaikystėje patirtų traumų specialistė, trylikos knygų, išleistų trisdešimtyje šalių, autorė. Lietuvių kalba jau yra pasirodžiusios šios autorės knygos: „Kūno maištas“ (2012), „Gyvenimo keliai“ (2013), „Nereikalingas raktas“ (2014).

Pirmoji ir pasaulinį žinomumą autorei atnešusi knyga „Gabaus vaiko drama“ parodo, kaip vaiko išnaudojimas suaugusiųjų poreikiams, baudimas, mušimas ir manipuliavimas pažeidžia jo integralumą bei skatina savasties atsižadėjimą.

Vaikystėje patirtos traumos kaupiasi bei veikia suaugusio žmogaus gyvenimą. Padėti išsivaduoti iš vaikystės kalėjimo ir priartėti prie tikrosios savasties, pasak Alice Miller, galima atsigręžus į praeitį ir priėmus išstumtus jausmus atgal. Tik tokiu būdu įmanoma išsilaisvinti iš vaikystėje išgyventų baimių pančių, sumažinti jų padarinius ir išvengti prievartos perdavimo ateities kartoms.

